

покращення якості політичної системи в Україні, демократизації та подолання корупції.

Список використаної літератури:

1. Гелей, С. Політологія [Текст] : навч. посібник / С. Гелей, С. Рутар. - К. : Знання, 2009. - 415 с.
2. Кравченко В.В. Конституційне право України: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2004
3. <http://info-vybory.in.ua>.
4. <http://www.cvk.gov.ua/vp>
5. <http://rada.gov.ua/news/Top-novyna/130728.html>
6. <http://zgroun.com.ua/article.php?articleid=5003>
7. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page2>
8. Лапшин С.А. Парламентські вибори в Україні 2012: проблема обрання виборчої системи /С.А.Лапшин //Вісник Інституту історії, етнології і права: зб.наук.пр. – Вип.9. – Вінниця: ВДПУ, 2011. - С.130-133.

Столяр І.

АНАЛІЗ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті аналізується процес виборчої системи України від мажоритарної до змішаної та від змішаної до пропорційної. Проаналізовано особливості виборчих систем, випробуваних за роки незалежності України, з'ясовано їх переваги та недоліки.

Ключові слова: виборча система, пропорційна виборча система, змішана виборча система, політична партія, мажоритарна система, вибори.

В сучасній Україні існує проблема пошуку оптимальної моделі виборчої системи, оскільки з моменту здобуття незалежності в нашій державі існували і мажоритарна, і змішана, і пропорційна системи, проте жодна з них не стала ключовою для країни. Власне тепер суперечки точаться не з приводу необхідності змін, а з приводу того, яка ж система на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства є найбільш оптимальною. Задля визначення шляхів удосконалення існуючої в Україні виборчої системи необхідно проаналізувати її слабкі та сильні сторони, щоб знати, що саме треба змінити.

В Україні застосовуються різні виборчі системи: при виборах Президента України та на місцевих виборах - мажоритарна, при виборах народних депутатів України - змішана [1].

Суть змішаної виборчої системи полягає в тому, що одна частина депутатських мандатів розподіляється на основі принципів мажоритарної системи, а інша — відповідно до принципів пропорційної системи. Змішана виборча система являє собою певний компроміс між пропорційною і мажоритарною системами, тобто компроміс між парламентською і урядовою стабільністю, яку забезпечує мажоритарна складова виборчої системи, та справедливим представництвом політичних сил і регіональних інтересів у парламенті, що має місце при застосуванні пропорційної виборчої системи. До переваг змішаної системи відноситься те, що вона сприяє укрупненню політичних партій, забезпечує формування стійкого уряду, надає можливість

збереження зв'язку між виборцями й обраними ними депутатами; в умовах становлення багатопартійності сприяє розвитку політичних партій. Важливо й те, що дана виборча система вбирає в себе переваги пропорційної і мажоритарної виборчої систем: 1) наявність постійного зв'язку між кандидатом і виборцями округу; 2) виборці голосують за конкретну людину, яку можуть побачити і оцінити; 3) можливість контролю за діяльністю депутата, персональна його відповідальність перед виборцями; 4) відбувається сприяння розвитку партійної системи та партійної ідеології [2].

В результаті застосування змішаної виборчої системи протягом останніх десятиліть в багатьох країнах світу, було підтверджено привабливість цієї системи для пересічного виборця порівняно з мажоритарною системою, що пояснюється зростанням мотивації виборця, який, окрім впливу на вибори у своєму одномандатному окрузі, отримує змогу долучатися до загальнонаціональної політики через наявність партійних виборчих списків.

Змішана виборча система здебільшого застосовується у тих країнах, де відбувається пошук і становлення виборчих систем або існує необхідність досягнення компромісу між принципом представництва у парламенті різних політичних сил та стабільністю сформованого уряду [6].

Пропорційна виборча система має такий порядок організації виборів і визначення результатів голосування, за якого розподіл мандатів між партіями, які висунули своїх кандидатів у представницький орган, проводиться згідно з кількістю отриманих партією голосів. Існує кілька різновидів застосування пропорційної виборчої системи: голосування за звичайний список кандидатів і жорсткий список (звичайний список кандидатів – це розташування прізвищ кандидатів у списку в алфавітному порядку; жорсткий – це розташування прізвищ кандидатів у списку в пріоритетному порядку). Крім того, існують пропорційні виборчі системи, де виборець, хоча і голосує за список в цілому, проте визначає, якому з кандидатів у середині списку він надає перевагу (відкритий список). Пропорційна виборча система закритих списків такої можливості виборцю не надає, розподіл місць у виборчому списку здійснюють партії на власний розсуд.

Варто відзначити, що вона має такі переваги: розподіл голосів виборців пропорційно, зменшується можливість їх втрати; врахування інтересів різних суспільних груп; мінімізуються можливості для фальсифікацій результатів волевиявлення громадян; відбувається сприяння розвитку партійної системи та партійної ідеології; унеможлиблює потрапляння в парламент радикальних регіональних політичних партій; депутат маючи підтримку політичної партії має набагато більше можливостей, щоб виконати передвиборні обіцянки.

Однак пропорційна виборча система має і багато негативних рис: виборці голосують не за конкретних людей, а за партійний список, в якому можуть виявитися невідомі, некомпетентні, непопулярні політики; відсутність тісного зв'язку, контактів між депутатами і виборцями, оскільки депутата обирають не виборці конкретного виборчого округу, а виборчий корпус усієї країни; доволі складна система підрахунку голосів; до парламенту потрапляє

багато політичних сил, що ускладнює процедуру формування парламентської більшості і часто робить уряд у країні нестабільним; відсутність персональної відповідальності депутата перед виборцями за свої дії; обмеження свободи дій депутата, його залежність від партійного керівництва, якому він завдячує своїм обранням; купівля місць у партійних списках.

Нині вибори за пропорційною системою відбуваються у 49 країнах світу, в тому числі у 25 європейських (Іспанія, Португалія, Австрія, Швеція, Фінляндія, Норвегія, Бельгія, Росія). Ця виборча система застосовується, як правило, в тих країнах, де є кілька впливових партій, але жодна з них історично не має стабільної більшості в парламенті. Разом з тим пропорційна система стимулює розвиток багатопартійності, оскільки при її запровадженні виборець обирає політичну платформу і програму майбутньої діяльності політичних партій і блоків [5].

Історично першою виборчою системою стала мажоритарна, в основі якої лежить принцип більшості: обраними вважаються такі кандидати, які отримали встановлену більшість голосів. При даній системі територія всієї країни ділиться на приблизно рівні за кількістю виборців округу, від яких обираються депутати.[3] В якості безперечних достоїнств мажоритарної системи називають простоту, можливість участі виборців у процедурі висунення кандидатів, поіменне перерахування всіх претендентів. До того ж вважається, що ця система більш універсальна, так як дає можливість враховувати і партійні інтереси, і інтереси виборців, які не входять у громадські організації.

Разом з тим їй властиві і недоліки: небезпека спотворення співвідношення політичних сил у парламенті порівнянні з дійсно існуючих в суспільстві; неможливість точного обліку реального впливу організацій, передвиборних спілок, партій. В залежності від мінімальної кількості голосів виборців, необхідної для обрання кандидата, розрізняють такі різновиди мажоритарної системи: абсолютної більшості, відносної більшості, кваліфікованої більшості. [1] Один з головних недоліків системи - нерезультативність підсумків голосування, коли жоден з кандидатів не набирає необхідної кількості голосів. У таких випадках зазвичай проводиться другий тур голосування, для участі у якому, як правило, допускаються тільки два кандидати, що зібрали найбільшу кількість голосів у першому турі. У ряді країн передбачено, що для перемоги у другому турі кандидатові досить отримати відносну більшість.

Найпоширенішим є повторне голосування, яке проводиться по двох кандидатах, які набрали найбільшу кількість голосів (як правило, за такою схемою проходять вибори президента, наприклад, у Польщі). У деяких країнах у другому турі беруть участь всі кандидати, які отримали встановлену законом відсоток голосів (при виборах депутатів парламенту, наприклад Франції, він становить 12,5%).

Поряд із недоліками можна виділити такі переваги мажоритарної виборчої системи: наявність постійного зв'язку між кандидатом і виборцями округу; персоніфікація виборів: виборці голосують за конкретну людину, яку можуть побачити і оцінити; потенційний демократизм, оскільки переможця підтримує

більшість виборців; простота у підрахунку голосів; можливість контролю за діяльністю депутата, його відповідальність перед виборцями; праця депутата в інтересах виборців округу; сприяння проходженню в парламент великих політичних партій і відповідно сприяння парламентській та урядовій стабільності; свобода дій депутата, оскільки він залежить лише від виборців округу.

Загальним для всіх різновидів виборчих систем є те, що вони можуть застосовуватися як за будь-якої явки виборців на виборах, так і при встановленому обов'язковому відсоток явки (25%, 50%), в цих випадках вибори визнаються такими, що відбулися. До недавнього часу вибори в парламент України проводились за лінійним змішуванням – із 450 депутатів 225 обиралися в одномандатних виборчих округах на основі відносної більшості, а інші 225 – за списками кандидатів у депутати від політичних партій, блоків партій у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі на основі пропорційного представництва. Вибори в органи місцевого самоврядування в Україні проводяться на основі мажоритарної системи відносної більшості [2].

Отже, вітчизняна практика змін виборчих систем показує те, що досконалої виборчої системи у природі не існує і існувати не може, однак, я вважаю, що змішана система найоптимальніша модель виборчої системи для України. Сам вибір тієї чи іншої системи повинен залежати безпосередньо від тієї ситуації, яка склалась у цій державі, від типу її партійної системи, форми правління та функціонування політичної системи взагалі.

Список використаної літератури:

- 1.Цюрупа М.В. Основи сучасної політології. - К., 2011. - 354 с.;
- 2.М. Бучин. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, випуск 21, 2009.;
3. Вегеш М. М. Політологія: підручник : 3-тє вид., перероб. і доповн. - К. : Знання, 2013. - 384 с.;
- 4.Сеник Г., Селіванова М., Ципняк О. Посібник з розробки виборчих систем. Науково-практичне видання/ (англ. вид-тво). -168;
5. Виборча система як категорія державознавства: конституційно-правовий аспект // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - №4. - С.7-9.;
- 6.Вагіна О. Змішана виборча система: світовий досвід застосування [Електронний ресурс].

Ткач О.

ТОТАЛІТАРНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ

У цій статті на основі аналізу законодавчих актів досліджуються особливості тоталітарного політичного режиму.

Ключові слова: Тоталітаризм, Президент, Влада, Парламент, Держава.

Термін "тоталітаризм" запровадив Б. Муссоліні для характеристики фашистського руху в Італії та для відмежування його від нацистського руху в Німеччині.

Мета даної статті: дослідження особливостей тоталітарного політичного